

Conversatie met Jacob

Lieve familie, vrienden en alle andere belangstellenden,
Voor degenen die mij niet kennen, ik ben Hella Matroos, ook een nazaat van Jacob.
Wat vind ik het een feest om samen met jullie hier bij Jacob te zijn.
Normaal gesproken kom je bij een graf om afscheid van een geliefde te nemen. In dit geval zijn we bijeengekomen om Jacob voor het voetlicht te brengen.
Jean Jacques en Patricia hebben Jacob al vanuit verschillende invalshoeken belicht en ik wil jullie graag meenemen in een persoonlijk gesprek met hem, waarin ik hem vragen stel over zijn ervaringen in Nederland en die plaats naast soortgelijke ervaringen van mijzelf.

Lieve Jacob,

Of in jouw woorden, hartelijk geliefde en waarde (zoals je in je testament je broer Ernst aanspreekt), Jacob,

We zijn met een groot gezelschap bij jouw grafsteen gekomen om kennis met jou te maken en om jou beter te leren kennen. Het is een bijzondere dag vandaag, het is de dag waarop jij 205 jaar geleden het aardse verruilde voor het spirituele. Wat deze dag extra bijzonder maakt, is dat wij ervan overtuigd zijn dat jij ons de datum voor de bijeenkomst hebt ingefluisterd. Toen we bezig waren een dag uit te kiezen passeerden een aantal data de revue en kwamen we 'toevallig' op 27 september uit, ons op dat moment niet realiserend dat het de dag van jouw overlijden was. Dat was voor ons een heel duidelijk teken dat jij in ons midden bent en je je blessing voor deze bijeenkomst hebt gegeven.

Het jaar dat ik van jouw bestaan bewust werd was 2011. Na speurwerk op het internet ontdekte ik dat jij als voorvader van mijn Matrozen kant in Amsterdam was overleden en hier begraven lag. Ik was zo opgewonden toen ik dat ontdekte, dat ik meteen naar je graf wilde komen. Dat heb ik niet gedaan, want ik wilde deze ervaring delen met Mavis (die ook niet meer onder ons is), mijn nicht en Patricia's moeder. Zij was het namelijk die mij geënthousiasmeerd had om de Matrozen familie te onderzoeken.

Het was een moment om nooit meer te vergeten, toen we de woorden:

Hier legd begraven Jacob Matroos Beeldsnijder

Gebooren Paramaribo Kolonie Suriname

Den 16 november Anno 1780

Overleeden binnen Amsterdam

Den 27 september Anno 1817

met eigen ogen konden lezen op jouw grafsteen. Samen hebben wij in volle verwondering en trots bij jouw graf gestaan, ons realiserend hoe bijzonder het was dat jij, niet alleen als onze voorvader, maar ook als gekleurde Surinaamse man in een Nederlandse kerk begraven lag.

Jaren voor onze ontdekking van jouw graf was Mavis het familie onderzoek begonnen, omdat ze gehoord had dat we afstammen van de man die de eerste Surinaamse krant had opgericht. Die man was jouw vader hè, Wolfert Jacob Beeldsnijder Matroos. Vanuit Utrecht, waar hij rechten had gestudeerd, was hij naar

Suriname vertrokken om daar carrière te maken. Zoals Jean Jacques heeft verteld, is het heel goed mogelijk is dat jouw vader op de boot naar Suriname jouw moeder, Betje heeft ontmoet. Zij was toen nog het bezit van iemand anders, maar omdat jouw vader haar gekocht heeft, werd ze Betje van Beeldsnijder. De naam die ze tot haar dood heeft gedragen. Betje moet een sterke en assertieve vrouw geweest zijn, want ze is, zeker voor de tijd waarin ze leefde, heel oud geworden, ruim 80 jaar, en we weten dat ze iemand was die volop in het leven stond. Nog rond haar zestigste hield ze bij haar thuis samenkomsten waar mensen van alle huidskleuren samenkwamen om zich te vermaken.

Weet je Jacob, als jonge vrouw heb ik veel in de omgeving van de Oude Kerk rond gewandeld (ik heb zelfs een tijdje mijn foto's ontwikkeld in een straatje achter de Oude Kerk) en ik voel me vereerd dat jij, zoveel honderd jaar eerder ook in deze buurt hebt rondgelopen, misschien wel op dezelfde plekken als ik. Wat ik van jou graag zou willen weten zijn dingen als:

Wat waren jouw eerste impressies van de stad toen je als 37 jarige man hier arriveerde?

Wie heeft je wegwijs gemaakt?

Ben je in deze buurt neergestreken om dicht bij de dokter te zijn?

Zoals Jean Jacques heeft weten te achterhalen, kwam je naar Nederland om herstel te vinden voor jouw jicht. Je zus Marjorin had een verzoek ingediend om naar Europa te mogen reizen om haar kinderen voor een opleiding naar Nederland te kunnen brengen en ook om jou te kunnen vergezellen.

Jicht geeft enorm veel pijn, dus ik kan me voorstellen dat lopen een hele pijnlijke zaak voor jou geweest moet zijn en je daarom niet ver van een dokterskliniek wilde zijn. Helaas is je gezondheid je al na enkele maanden na aankomst in Amsterdam fataal geworden en ben je niet ver van de Oude kerk, in de Doelenstraat, overleden. Om precies te zijn in Logement de Doelen. Ik heb gezocht naar de plek van het Logement, maar heb het niet kunnen vinden, omdat de Doelenstraat als zodanig niet meer bestaat.

Dat Nederland voor jou geen onbekend land was, heeft Jean Jacques ons ook uit de doeken gedaan. We weten dat je samen met je tweeling broer Ernst als kind zo'n negen jaar in Nederland hebt doorgebracht voor jullie scholing. Het maakt me nieuwsgierig om te horen hoe dat jullie is bevallen.

Hebben jullie op een kostschool gezeten, of bij familie in huis?

En hoe was jullie school?

Waren jullie een vreemde eend in de bijt, of waren er meer kinderen uit Suriname op jullie school?

Hoe keek men tegen jullie aan en, niet onbelangrijk, wat vonden jullie van Nederland?

Weet je ik ben als 15 jarige vanuit Curaçao, waar ik ben geboren, ook in Nederland komen wonen met mijn ouders en broer Henk. Ik vond het in het begin een enorme cultuurschok. In het dorp waar we kwamen wonen waren ze geen mensen van onze kleur gewend. We waren een soort bezienswaardigheid voor de burens. Op de school waar ik terecht kwam was ik een eenling. Als enige van de ruim duizend

leerlingen had ik een andere kleur. Wat voelde ik me anders. Toch dacht ik op een gegeven moment dat ik toen al veel meer van de wereld had gezien dan de meeste van de leerlingen en dat maakte mij trots. Ik was een wereld burger. Dat ben jij in jouw tijd ook geweest. Het moet een enorm indrukwekkende ervaring zijn geweest om als jonge jongen op de boot naar Nederland te komen. Minstens zo indrukwekkend als ik, als zesjarige, de reis vanuit Curaçao, over New York en IJsland met mijn moeder met het vliegtuig naar Nederland vond. Tijdens jouw verblijf in Nederland is er iets heel verdrietigs gebeurd. Je vader, die toen al enkele jaren in Nederland vertoefde, is overleden toen jij 13 oud was. Dat moet heel heftig zijn geweest.

Waren jij en Ernst bij hem, of hoorden jullie het later?

Mijn vader is ook overleden toen ik jong was. Ik was wel wat ouder dan jij, ik was 19. Dat vond ik heftig. Ik was heel boos dat hij zo plotseling uit ons leven was verdwenen. Ik had ook nog zoveel vragen aan hem willen stellen. Het heeft mij heel veel jaren gekost om die gebeurtenis een plek te geven.

Eerder vertelde ik dat ik in mijn jongere jaren in Amsterdam woonde. Na vele jaren in Amsterdam te hebben gewoond, woon ik nu ook alweer heel wat jaren in Utrecht. Toen ik ontdekte dat je vader uit Utrecht kwam, vond ik dat heel bijzonder, in de zin van, het lijkt wel of ik het spoor van jullie terug volg: eerst in Amsterdam en daarna in Utrecht. Wanneer ik nu op zaterdag naar de bloemenmarkt op het Janskerkhof, het plein waar de Janskerk op staat, ga weet ik bv. dat jouw oma daar in een van de huizen als kind gewoond heeft. Dat geeft mij een gevoel van verbondenheid met de plek. Het feit dat jij zoveel eeuwen eerder ook in Nederland vertoefd hebt, heeft ervoor gezorgd dat niemand meer kan zeggen dat ik hier niet thuis hoor, want door jou voel ik mij verbonden met het land waar ik eigenlijk altijd een beetje een bitter zoete relatie mee heb gehad. Daar wil ik jou daarvoor bedanken.

Hartelijk geliefde en waarde Jacob, lieve Jacob, ik heb nog zoveel vragen die ik aan je wil stellen, zoals:

Heeft je moeder je ooit weleens verteld wat haar Afrikaanse roots zijn?

Die informatie zullen we namelijk helaas nooit in de papieren terugvinden en het zijn die roots die ons onze mooie, helaas nog steeds verguisde, kleur heeft gegeven.

Afijn, we komen daar nog een andere keer op terug.

Ik hoop dat na deze bijeenkomst er nog veel mensen jouw graf zullen bezoeken en ik hoop ook dat ze inspiratie zullen opdoen, zoals wij dat nu ook hebben gedaan. Ik zal verder gaan met het familie onderzoek, want je moet weten waar je vandaan komt om te weten hoe je verder kunt gaan.

Graag wil ik nu Jacob's nazaten uitnodigen om samen met mij naar Jacob's graf te gaan en daar kaarsen aan te steken.